

Viðmerking:

Útbúgvingarmøguleikar og fullveldi

Tá ið tað so ofta verður sagt, at Føroyar hava ørgrynnu av vakstrarmøguleikum, so eru møguleikarnir innan útbúgving onki undantak

Ofra hefur verið hildið fast uppá, at útbúgvingarmøguleikarnir hjá teimum lesandi, vilja vera skerd, tá ið fullveldið gert veruleiki. Hetta hefur verið hildið uppá m.a. við tí grundgeving:

1. at fullveldið byggir ein múr um samfelagið. Og at tað tí ikki verður nokur atgongd til lærustovnar aðrastaðni, uttan so, at tey lesandi skulu rinda fyri útbúgvingina.

2. at studningur til lesandi útisetar verður ein sagablot, og at tað tí einans verða tey múgvandi, sum hava ráð at senda børn síni til lestur.

Hetta hefur sjálvsagt onki við veruleikan at gera. Føroyskir myndugleikar fáa við fullveldi beinleiðis atgongd til at gera bindandi avtalur við onnur lond. Spurningurin um atgongd til lærustovnar er ikki annað enn ein samráðingarspurningur millum lond, og studning til lesandi skulu vit sjálvi tryggja javnbjóðis fyri øll.

Altjóðagerðing
Hvat tí fyrra upphaldinum viðvíkur, so hava flest allir hægri lærustovnar í Norðurlondum eins væl og aðra-

staðni áhuga í, at útlendsk lesandi koma til teirra, nemliga fyrri at lúka tann altjóðapolitik, sum flestu skúlar hava. Altjóðagerðing er jú lyklaorð um allan heim, og ikki minst á hægri lærustovnum. So vilja vit leggja okkum eftir at fingið meiri altjóðagerðing útbúgvingarpolitik, so er hetta als ikki ómøguligt. Seinasta ár- ið hava sendiharrar úr nógvum av heimsins londum vitja Føroyar. Boðini frá teimum eru, at lond sum Frakland, Japan, Bretland, USA vilja fegin gera avtalur við Føroyar um útbúgving — um Føroyar gerast sjálvstøðugt land. Higartil hefur hetta ikki verið móguligt, tí slíkar avtalur kunnu bert gerast við Danmark.

Norðurlendskt samstarv
Eisini er vert at leggja afturat, at tað longu finst ein avtala millum Danmark, Finland, Island, Noreg og Svøríki um javnbjóðis atgongd hjá lesandi til lærustovnar- narnar í londunum hjá hvørjum øðrum. Í avtaluni binda partarnir seg til at tryggja øllum, sum ynskja at fara undir hægri lestur og sum eru búsitandi í einum øðrum norðurlandi, javnbjóðis atgongd til hægri lærustovnar- narnar í sínum egna landi. Hartil eru avtalur millum

norðurlond um sosiala trygd, soleiðis at norðurlendingar fáa rætt til almennar tenastuveitingar hjá hvørjum øðrum, um teir búgva hjá hvørjum øðrum. Tí verður neyðugt, tá Føroyar fáa fullveldi at bera so í bandi, at vit framhaldandi verða partur av hesi avtalu, tí tað er umráðandi at vit meiri enn enn í løtuni tryggja føroyingum breiðar og dygdargóðar útbúgvingarmøguleikar. (Hvítabók fylgibind 2 síða 249)

Hvat vilja vit við tí útbúna fólkinum og hvar liggur avgerðin fyri útbúgvingar- staði?

Men tá vit hinvegin senda uml. 90% av okkara lesandi útisetum til tað eina landið at lesa, er tíð uppá at spyrja:

- um tað er orsakað av sjálvari útbúgvingini
- um tað er orsakað av studninginum
- um tað er so, tí vit halda, at danskar útbúgvingar eru tær bestu fyri okkara samfelag, ella
- um tað er skipanin, sum noyðir ella freistar okkum, at velja nærum bert tað eina útbúgvingarlandið

Eg hugsi, at higartil hefur útbúgvingarpolitikur fyri víðari lesnað meiri verið av tilvild enn lagdur til rættis, tí tað hefur ikki verið neyð-

ugt.

Føroyingar eru heimsborgarar

Vit eiga í øllum forum at spyrja okkum sjálvi, um tað ikki hevði verið meiri gagnligt fyri landið og fyri vinnuna, um breiðari og meiri fjøltáttad vitan og hugburður, (know-how), var innflutt til okkara við tí útbúna fólkinum. Og um tað ikki hevði verið meiri fjøltáttad, um tað frá okkara síðu vórðu lagdir lunnar, so lesandi sóu seg foran fyri at farið út í heim at lesa. Hetta er ikki ein spurningur um at senda ein heilan hóp til Japan og tað duplta til Spania, men tað er ein spurningur um at gera nakrar avtalur við nakrar lærustovnar í nokrum londum. Ja, so mikið, at tað málið vit settu okkum kundi verið rokkið. Málið kundi t.d. verið, at uml 35 % (ella okkurt annað tal) av teimum lesandi fingi móguleika fyri at fara aðrastaðni enn til Danmark. Var tað málið, so høvdu vit miðað eftir tí, og funnið lærustovnar runt um, og roynt at gjørt avtalur um tað.

Kunnleiki til mál og mentan Hesar avtalur áttu óivað at verið gjørdar í samráð við vinnuna, við tað almenna og við studentafelag sum LFU og MFS, so myndugleikarnir herheima vistu hvar tørvurin lá. Her kann bæði

vera talan um

- kunnleika til mentan í øðrum londum og
- tørv á málkønnum fólki í altjóða málum

Um bæði mál og mentunnarkunnleiki verða fingin umframt ta fakligu útbúgvingina úti í heimi, so hava vit sannliga fingið tvey fyrri eitt.

Netverkið manglar sum er. Um tú finnur ígjøgnum tað byrokratisku skipan, og um tú ert sinnaður at gjalda, er sjálvsagt móguligt at fara aðrastaðni. Men sum er, eru tað just byrokratið og pengarnir, sum seta stopparin fyri hjá tí vanligu pisuni, sum vil nema sær víðari útbúgving longri burtur enn í Danmark. Og tað er m.a. orsøkin til at nógv, sum kundu hugsað sær at lisið uttanfyri Norðurlond, ikki fara, tí lítill og ongin vegleiðing er á okkum. Er ongin málkønur ella onkur, sum kennur onkran, sum kann hjálpa tær, so ert tú nærum prísgevin. Tí er tað har, vit eiga at seta inn.

Eg veit, at landsstýrið ætlar at seta á stovn eina altjóða skrivstovu, sum umsitur útbúgvingarsáttmálar við onnur lond og veitir øllum lesandi vegleiðing til víðari lestur.

Tá vit velja at veita øllum lesandi studning úr Føroyum, ber til at fara beinleiðis úr Føroyum og út í heim at



lesa — og sjálvsagt eisini til Danmarkar.

Vakstrarmøguleikar Samanumtikið sæst, at tá ið tað so ofta verður sagt, at Føroyar hava ørgrynnu av vakstrarmøguleikum, so eru móguleikarnir innan útbúgving onki undantak.

Tá ið tað so hinvegin verður hildið uppá, at móguleikarnir eisini finnst í heimastýrinum, so er tað í ein mun rætt, men tá eru tað avgerðir hjá donum, sum gera okkara útbúgvingarmøguleikar av. Fullveldi gevur okkum:

- evsta vald og fulla ábyrgd

• móguleikar at samvinna beinleiðis við aðrar tjóðir sum javnbjóðis partur

Hesir móguleikar eru ikki, so leingi vit eru ein danskur landspartur.

Annita á Friðriksmørk,
løgtingsvinna
Tjóðveldisfloksins

Operatión Dagsverk

Aftur í ár tekur studentaskúlin og HF-skeiði í Hoydølum undir við tákningum »Operatión Dagsverk« hefur savnað pening inn 11 ferðir og innsavnað eru yvir 60 mill. kr., og meira enn 100.000 næmingar í menningarlondum hava nú fingið eina útbúgving. Millum annað hava tey stuðlað Tansania (1985), Nicaragua (1986), Brasilia (1991), Somalia (1992) og í fjór Palestina. Í ár fer peningurin til Sudar Sudan. Sudan er tað størsta landið í Afrika við 28 mill. íbúgvum.

Síðani 1956 hava verið fleiri smáar tvístøður millum etniskar bólkir í Sudan, ið síðani hefur ment seg til borgaragrígg. Tað núverandi borgarakríggjð breyt út í 1983. Hetta kemst serliga av ymiskum átrúnaðarlíggum áskoðanum. 35% av fólkinum eru av arabiskum uppruna, meðan 65% eru 550 ymiskir átrúnaðarbólkir.

Innsavningardagurin er

settur til 3. nov., og ætlanin er at næmingarnir nýta dagin til ymiskt fyrifallandi arbeiði.

Í Studentaskúlanum og HF-skeiðnum eru yvir 400 næmingar, ið allir skulu finna arbeiði, og her er tað, vit biðja um tykkara stuðul. Næmingarnir eru sinnaðir at gera alt fyrifallandi arbeiði, krav- ið er einans, at minsta løn er 250 kr. Hetta krav er sett av felagsskapinum.

Allur peningurin fer til »Operatión Dagsverk« grunnin, tó fara 16% av tí umsiting og aðrar út- reiðslur t.d. lýsingar.

Um tit vilja vita meira, kunnu tit venda tykkum til:

Føroya Studentaskúla og HF-skeiði í Hoydølum Sanatorievegur 188 Hoyvík merkið brævhjálvan: Operatión Dagsverk. Eisini ber til at faxes á nr. 318624. Vit venda okkum til tykkum fyrst í næsta mánað.

Við vón um góða undir- tøk.

Fiskikapping í Klaksvík leygardagin - í morgin

Um ta viðrar er ætlanin at hava árliga fiskikappingina fyri allar Norðoyggjar ley- gardagin 9. okt. t.v.s. í morgin. Bátarnir í Klaksvík fáa lutøkuskjalið umborð á S/ S Drangin frá kl. 8 leygar- morgunin, bátar í Norðdepli og Hvannasundi fáa lut- tøkuskjalið við Flakavirkið í Norðdepli, og á Viðareidi fæst tað niðri á Eiðsvík. Reglarnir eru teir somu sum undanfarnu ár t.v.s. at tað er bert loyvt at fiska við tráðu, snøri ella snella. Triggir teir bestu bátarnir fáa steyp, eisini verður steyp latið fyri tann størsta fiskin. Bátarnir skulu vera aftur at landi í seinasta lagi kl. 17 seinnapartin. Minst tveir mans skulu vera við hvørjum báti.

Uppboðssøla við báta- brúgvarnar:

Kl. 17.30 byrjar uppboðs- sølan við bátabrúgvvarnar við Nólsoyar Pálls gøtu, har fólk kunnu keypa sær at



kóka, og kaffi og pannukøkur verður at fáa til teir, sum hava verið á floti. Skuldi tað hent, at veðrið ikki verður

til vildar, er ætlanin at hava fiskikappingina leygardagin 16. okt. Tað er Lions Club og Stúðulsfelagið »Drang-

in«, sum skipa fyri fiski- kappingini